

Кредит-Рейтинг

а/с 921, Київ, 01024, Україна
тел/факс: +380 (44) 490 2550, 490 2554
e-mail: office@credit-rating.com.ua
<http://www.credit-rating.com.ua>

Рейтинговий звіт ZHTM 001-005 - short

про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	м. Житомир
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	06.12.2007 р.
Дата оновлення:	17.11.2009 р.
Кредитний рейтинг:	uaBBB
Прогноз кредитного рейтингу:	стабільний

Наданий в результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо кредитного рейтингу позичальника

Кредитний рейтинг ґрунтується на результатах аналізу економічних та фінансових показників, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної у розпорядженні комунальної власності та перспективних планах на майбутнє. Крім того, у ході рейтингової оцінки висвітлюється інформація щодо наявної системи управління, а також політичної ситуації у регіоні та взаємодії різних гілок влади.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, наданій самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата	06.12.2007 р.	03.06.2008 р.	02.10.2008 р.	19.06.2009 р.	17.11.2009 р.
Рівень рейтингу	uaBBB	uaBBB	uaBBB	uaBBB	uaBBB
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	визначення	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaBBB характеризується достатньою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень кредитоспроможності залежить від впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов.

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рівень кредитного рейтингу м. Житомира підтримується:

- зростанням у I півріччі 2009 році обсягу доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів: обсяг надходжень перевищує показник виконання бюджету у I півріччі 2008 року на 3,7%;
- відсутністю прямого боргу Житомирської міської ради станом на 01.07.2009 р.;
- відсутністю концентрації надходжень до бюджету міста за основними платниками податків.

Рівень кредитного рейтингу м. Житомира обмежується:

- збереженням залежності бюджету міста від дотації вирівнювання з Державного бюджету, співвідношення обсягу якої до запланованого на 2009 рік обсягу доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів складає 15,6 % (у 2008 році – 10,2%);
- низьким рівнем ліквідності загального фонду бюджету міста станом на 01.07.2009 р. – 0,7%;
- погіршенням ситуації на ринку праці міста у I півріччі 2009 року: скороченням середньооблікової чисельності зайнятих (на 3,9% порівняно з 2008 роком) та зменшенням рівня середньомісячної заробітної плати (на 1,4% порівняно з 2008 роком) за залежності доходної частини бюджету міста від надходжень податку з доходів фізичних осіб (питома вага цього джерела в доходах загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів становить близько 75,0%);
- нижчим за середній рівень по країні значенням окремих показників економічного розвитку м. Житомира в розрахунку на одного мешканця;
- високим рівнем зношеності, об'єктів інженерної, транспортної інфраструктури та житлового фонду міста, необхідністю здійснення значних капітальних вкладень у їхнє відновлення.

Резюме

Цей аналітичний звіт розкриває основні зрушення, що відбувалися впродовж I півріччя 2009 року в соціально-економічній та фінансовій сферах м. Житомира, та оцінку (через процедуру оновлення рейтингу) їхнього впливу на спроможність Житомирської міської ради виконувати свої боргові зобов'язання.

Соціальна сфера та економіка міста

Основні показники соціально-економічного розвитку міста протягом 2003-2008 рр. та I півріччя 2009 року наведено у таблиці:

Основні показники соціально-економічного розвитку м. Житомира протягом 2004-2008 рр. та I півріччя 2009 року¹

Показник	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	I півріччя 2009 року	Темп зростання у I півріччі 2009 р. до 2008 р., %
Чисельність наявного населення (станом на кінець звітного періоду), тис. осіб	277,9	275,9	274,3	272,5	271,9	271,3	99,8
Рівень зареєстрованого безробіття, %	1,8	1,4	1,3	1,0	1,4	1,7	121,4
Середньомісячна заробітна плата, грн.	524,0	727,0	954,6	1 229,1	1 642,0	1 619,0	98,6
Заборгованість з виплати заробітної плати, млн. грн. (станом на кінець звітного періоду)	10,3	10,1	7,8	4,9	11,7	15,3	130,7
Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	304,9	342,0	476,5	794,0	840,1	161,7	44,4
Прямі іноземні інвестиції, млн. доларів США (станом на кінець звітного періоду)	46,6	44,7	49,8	53,5	56,4	58,6	104,0
Зовнішньоторговельний товарооборот, млн. доларів США	169,5	183,9	231,0	285,0	346,9	112,9	72,3
Введено в експлуатацію житла, тис. кв. м	109,0	140,9	182,2	280,0	43,0	6,5	48,8
Обсяг роздрібного товарообороту, млн. грн.	572,0	776,4	1 042,1	1 617,1	2 166,8	894,9	97,1

Джерело: Виконавчий комітет Житомирської міської ради

Населення, трудові ресурси та заробітна плата

Протягом аналізованого періоду чисельність наявного населення м. Житомира зменшилась на 0,6 тис. осіб і станом на 01.07.2009 р. склала 271,3 тис. осіб. Скорочення чисельності населення міста в аналізованому періоді, на відміну від попередніх років, стало наслідком негативного сальдо механічного приросту населення.

Кризові явища в економіці України негативно впливали на ситуацію на ринку праці м. Житомира у січні-червні 2009 року. Загальна кількість зайнятих протягом I півріччя 2009 року зменшилась на 3,5 тис. осіб, або на 3,9%. Крім того, адміністрації

¹ Деякі кількісні дані, які аналізуються у звіті, наведені після відповідного заокруглення. У зв'язку з цим значення одних і тих же показників, які наводяться в звіті більше одного разу, можуть не збігатися, а підсумкові значення окремих показників можуть не відповідати арифметичній сумі їх складових.

підприємств та організацій міста продовжували практику застосування вимушених адміністративних відпусток та скорочення робочого часу. Це негативно впливає на обсяг фонду оплати праці у місті, що, у свою чергу, призводить до уповільнення темпів зростання доходної частини загального фонду бюджету міста.

Наслідки промислово-фінансової кризи негативно вплинули на динаміку доходів населення міста. Так, середньомісячна заробітна плата у Житомирі у протягом січня-червня 2009 року зменшилась порівняно з 2008 роком на 1,3% і склала 1 619,0 грн., що було на 10,7% менше, ніж у середньому по країні. Найвищі темпи скорочення оплати праці спостерігалися за такими видами економічної діяльності як «Будівництво», «Державне управління», «Промисловість» та «Транспорт та зв'язок».

Зменшення заробітної плати та скорочення чисельності зайнятих у промисловості та будівництві вплинуло на структурні пропорції формування фонду оплати праці у місті у бік посилення значення галузей бюджетної сфери, зокрема освіти та охорони здоров'я. З огляду на найбільшу кількість зайнятих та найвищий рівень оплати праці, бюджетоформуючими видами економічної діяльності у м. Житомирі залишаються «Промисловість», «Освіта» та «Державне управління». Бюджету міста Житомира характерний помірний рівень галузевої диверсифікації надходжень податку з доходів фізичних осіб.

Протягом I півріччя 2009 року відбулось зростання загальної суми заборгованості за заробітною платою на 30,7% – до 15,3 млн. грн., або 10,9% середньомісячного фонду оплати праці підприємств м. Житомира в аналізованому періоді. Основна сума заборгованості за виплатою заробітної плати припадає на підприємства промислового комплексу міста.

Промисловий комплекс міста

Промисловість протягом аналізованого періоду залишається однією з провідних галузей економіки м. Житомира. Загалом протягом січня-червня 2009 року збереглися структурні пропорції промислового комплексу міста у галузевому розрізі за обсягами реалізації промислової продукції. А саме, як і у попередніх періодах, у структурі обсягів реалізації промислової продукції у м. Житомирі найбільшу питому вагу займала продукція харчової промисловості, металургії та обробки металу, легкої промисловості та виробництва інших неметалевих мінеральних виробів.

Промисловий комплекс м. Житомира у I півріччі 2009 року демонстрував незначне зменшення обсягів реалізації промислової продукції. Темпи зростання обсягів продукції реалізованої промисловими підприємствами міста (у фактичних цінах) у січні-червні 2009 році становили 95,1% (загальнодержавний показник 75,9%). Незважаючи на більш повільні темпи скорочення обсягів реалізації продукції по м. Житомиру, порівняно з загальнодержавним показником, у розрахунку на одного мешканця обсяг реалізації промислової продукції у місті у I півріччі 2009 року залишався меншим за середнє значення по країні (на 21,6%).

Збереження негативних тенденцій в економіці України внаслідок світової фінансової кризи призвели до скорочення обсягів реалізації промислової продукції у переважній

більшості галузей промислового комплексу міста. Найбільші темпи падіння обсягів реалізації відбулись у сфері машинобудування, обробки деревини, виробництва інших неметалевих мінеральних виробів, а також у целюлозно-паперовій промисловості та металургії (від 59,2% до 20,5%). При цьому слід зауважити, що найбільші платники податків до бюджету міста задіяні переважно в інших галузях промислового комплексу міста, зокрема харчовій промисловості та виробництві електроенергії, газу та води.

Загалом у січні–червні 2009 року промислові підприємства м. Житомира отримали прибуток у розмірі 71,4 млн. грн., прибутково спрацювали 53,9% підприємств промислового комплексу.

Інвестиції в основний капітал

У I півріччі 2009 році обсяг капіталовкладень в економіку міста продовжив скорочуватись. Зокрема, обсяг інвестицій в основний капітал, освоєний підприємствами м. Житомира у січні–червні 2009 року, зменшився (у порівняних цінах) порівняно з показником аналогічного періоду попереднього року, на 55,6%. У розрахунку на одного мешканця обсяг інвестицій в основний капітал у I півріччі 2009 року, як і в попередніх періодах, є нижчим за середній показник по країні в цілому.

Протягом I півріччя 2009 року в м. Житомирі було введено в експлуатацію 6,5 тис. кв. м житла, що у 2,0 рази менше, порівняно з січнем–червнем 2008 року. У розрахунку на 1 000 мешканців площа введеного в I півріччі 2009 року в експлуатацію житла, як і у попередніх періодах, є нижчою за середнє значення по країні за відповідний період (на 51,5%) та складає 23,9 кв. м.

У I півріччі 2009 році на ринку нерухомості м. Житомира спостерігається поглиблення негативних явищ, викликаних фінансово-економічною кризою, внаслідок чого спостерігається: згорання розробки нових проектів, призупинення проектів, що перебували на початковій стадії, затримки з введенням в експлуатацію об'єктів та скорочення кількості зайнятих у будівельній галузі на 0,7 тис. осіб.

Іноземні інвестиції

Інвестиційна активність підприємств міста у I півріччі 2009 року характеризується невисокими показниками участі іноземного капіталу у їхньому розвитку. Темп зростання обсягу залучення іноземних інвестицій в аналізованому періоді відставав від загальнодержавного темпу зростання на 2,3 в. п. З початку процесу інвестування в економіку міста було залучено 58,6 млн. доларів США прямих іноземних інвестицій, що в розрахунку на одного мешканця у 3,8 рази менше за середній показник по країні.

Географія надходжень прямих іноземних інвестицій протягом I півріччя 2009 року не зазнала суттєвих змін. Як і у попередніх роках основні обсяги прямих іноземних інвестицій, що надійшли до економіки м. Житомира, а саме 80,8%, припадають на 5 країн світу: Швейцарія – 30,3%, Італія – 15,9%, Німеччина – 14,8%, Віргінські острови – 11,4%, Нідерланди – 8,4%.

Основним напрямом вкладення коштів іноземними інвесторами залишається галузь промисловості – 74,7% загального обсягу залучених прямих іноземних інвестицій. Переважно це хімічна та нафтохімічна промисловість, сфера металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів та легка промисловість. Значні обсяги прямих іноземних інвестицій надійшли також у сфери операції з нерухомістю, здавання у найм та послуги юридичним особам.

Зовнішньоекономічна діяльність підприємств і організацій

Динаміка зовнішньої торгівлі підприємств міста, насамперед, визначається зовнішньоторговельним товарооборотом, питома вага якого за результатами січня-червня 2009 року складає 96,4% (97,2% у 2008 році). Обсяг зовнішньоторговельного товарообороту у розрахунку на одного мешканця залишається нижчим за середній показник по країні (у 1,9 рази за результатами січня-червня 2009 року).

Слід зазначити, що у I півріччі 2009 року, внаслідок світової фінансової кризи, відбулось скорочення обсягів зовнішньоекономічної торгівлі (на 27,7%), порівняно з аналогічним періодом 2008 року. Причому через перевищення темпів скорочення товарного експорту підприємств м. Житомира темпів скорочення імпорту товарів, сальдо зовнішньої торгівлі, хоч і мало позитивне значення, проте скоротилось у 2,9 рази, а коефіцієнт покриття імпорту експортом становив 1,3.

У товарній структурі експорту найбільшу питому вагу мають продовольчі товари та продукція підприємств легкої і металургійної галузі. Товарна структура імпорту представлена переважно продукцією машинобудування, харчової промисловості та продукцією хімічного комплексу.

Зовнішньоторговельні операції підприємства міста здійснювали з партнерами 77 країн світу. Найважливішими країнами-партнерами у зовнішньоторговельних операціях м. Житомира є Італія, Німеччина та країни СНД.

Торгівля і громадське харчування

Протягом I півріччя 2009 року негативні наслідки фінансово-економічної кризи вплинули на купівельну спроможність мешканців Житомира, що призвело до скорочення обсягів роздрібного товарообороту (з врахуванням ресторанного господарства) в місті на 2,9%. У січні-червні 2009 року роздрібний торговельний оборот (з врахуванням ресторанного господарства) на одного мешканця міста Житомира на 46,5% перевищив середнє значення по країні.

Перевищення показників роздрібного товарообороту у м. Житомира над загальнодержавними показниками свідчить про вищі за середні по країні реальні доходи населення, у тому числі ті, що перебувають поза межами офіційної статистики та у подальшому є резервом для розширення бази оподаткування податком з доходів фізичних осіб.

Погіршення ситуації на споживчому ринку в Житомирі негативно впливає на наповнення бюджету міста. За результатами січня-червня 2009 року надходження від плати за торговий патент та ринкового збору скоротились, порівняно з аналогічним періодом попереднього року, на 37,0% та 15,9% відповідно.

Житлово-комунальне господарство міста та транспорт

У I півріччі 2009 року, як і протягом попередніх періодів, у м. Житомирі залишаються актуальними проблемами високого рівня зносу основних фондів житлово-комунального господарства та поліпшення фінансового стану підприємств, які забезпечують життєдіяльність міста. В аналізованому періоді у місті введено нові тарифи для населення на водопостачання та водовідведення та з утримання будинків та прибудинкових територій. Станом на 01.07.2009 р. ступінь покриття тарифами собівартості надання житлово-комунальних послуг складає 76,1-100,0%.

З метою покращення фінансово-економічного стану підприємств житлово-комунального господарства міська рада у I півріччі 2009 року продовжила практику попередніх років та виділила кошти місцевого бюджету на відшкодування різниці між затвердженим розміром тарифів та економічно обґрунтованими витратами на надання житлово-комунальних послуг загальною сумою 1 669,3 тис. грн.

Платіжна дисципліна населення м. Житомира щодо сплати комунальних послуг у I півріччі 2009 року залишається на недостатньому рівні. Рівень оплати населення за послуги водопостачання та водовідведення, а також з утримання будинків та прибудинкових територій протягом аналізованого періоду перебуває на рівні нижчому за 100%, що призвело до зростання простроченої заборгованості населення за спожиті житлово-комунальні послуги. Станом на 01.07.2009 р. обсяг простроченої заборгованості за отримані послуги у розрахунку на одного мешканця м. Житомира перебував на помірному рівні і становив 98,8 грн. на 1 особу.

Протягом I півріччя 2009 року відбулось погіршення показників діяльності транспортної галузі м. Житомира. Зокрема, порівняно з аналогічним періодом 2008 року, обсяги пасажирських перевезень скоротились на 24,1%, а перевезення вантажів зменшилися на 47,5%.

Оновлення рухомого складу міського електротранспорту протягом аналізованого періоду не здійснювалось.

Комунальна власність міста

Житомирська міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності. Продаж земельних ділянок та об'єктів комунальної власності залишається основним джерелом отримання коштів на фінансування капітальних видатків бюджету міста Житомира. За результатами I півріччя 2009 року питома вага надходжень від операцій з комунальним

майном (продаж, оренда, користування) у структурі доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів становила 12,7% (15,0% у I півріччі 2008 року).

Слід зазначити, що в м. Житомирі у I півріччі 2009 року приватизація комунальної власності та продаж земельних ділянок проводились виключно шляхом викупу. Впродовж січня–червня 2009 року було реалізовано 3 земельні ділянки загальною площею 0,1 га та вартістю продажу 240,4 тис. грн., а також 7 об'єктів загальною площею 0,4 тис. кв. м та вартістю 1 171,7 тис. грн. Рівень виконання річного плану на 2009 рік з урахуванням змін за надходженнями до бюджету розвитку становив 9,9%, а порівняно з I півріччям 2008 року обсяг надходжень скоротився у 7,3 рази.

Можна прогнозувати, що тенденція до падіння попиту та, як наслідок, цін на майно комунальної власності та земельні ділянки, що спричинена загальною негативною динамікою соціально-економічного розвитку у країні, буде характерна для м. Житомира і у другій половині 2009 року. Це, безумовно, впливатиме на обсяги надходжень до бюджету розвитку та може ускладнити процес реалізації програм капітального розвитку.

Обсяги надходжень від оренди землі, яка перебуває у розпорядженні територіальної громади м. Житомира, зберігають тенденцію до збільшення. Значною мірою цьому сприяє робота міської ради у напрямі покращення управління наявним майном та введення в дію з 08.04.2009 р. нових розмірів плати за оренду земельних ділянок. Крім того протягом аналізованого періоду Житомирська міська рада переглянула орендні ставки та порядок зарахування до міського бюджету плати за оренду майна комунальної власності.

Бюджет міста

Для повного та всебічного вивчення показників бюджет міста Житомира було представлено у форматі бюджетного балансу.

Бюджет міста Житомира у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

Показник	2007 рік			2008 рік			I півріччя 2009 року		
	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом
Податкові надходження	220 452,6	8 896,1	229 348,7	297 172,3	10 458,0	307 630,4	140 704,4	4 403,8	145 108,2
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	13 727,4	9 992,4	23 719,8	17 573,8	17 780,0	35 353,9	9 141,8	9 133,9	18 275,7
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів та трансфертів до спеціального фонду	152 090,9	1 605,5	153 696,3	172 787,9	47 068,0	219 855,9	92 337,2	5 567,1	97 904,3
Операційні надходження всього	386 270,9	20 494,0	406 764,9	487 534,1	75 306,0	562 840,1	242 183,4	19 104,8	261 288,2
Поточні видатки	230 660,2	8 021,0	238 681,2	305 319,5	22 593,5	327 913,1	168 088,6	10 925,0	179 013,6
Субсидії та поточні трансферти	140 857,7	8 438,2	149 295,9	168 618,5	40 777,2	209 395,7	86 272,4	5 535,1	91 807,5
Операційні видатки всього	371 517,9	16 459,2	387 977,1	473 938,0	63 370,8	537 308,8	254 361,0	16 460,1	270 821,1
Операційний баланс	14 753,0	4 034,8	18 787,8	13 596,1	11 935,2	25 531,3	-12 177,6	2 644,7	-9 532,9
Фінансовий дохід	2 458,8	0,0	2 458,8	1 866,0	0,0	1 866,0	51,1	0,0	51,1
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Фінансовий баланс	2 458,8	0,0	2 458,8	1 866,0	0,0	1 866,0	51,1	0,0	51,1
Поточний баланс	17 211,8	4 034,8	21 246,6	15 462,1	11 935,2	27 397,3	-12 126,5	2 644,7	-9 481,8
Капітальні надходження	0,0	43 304,3	43 304,3	0,0	36 013,9	36 013,9	0,5	1 324,5	1 324,9
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	8 632,1	7 385,9	16 018,1	3 082,1	6 569,6	9 651,7	0,0	0,0	0,0
Капітальні надходження всього	8 632,1	50 690,2	59 322,4	3 082,1	42 583,4	45 665,5	0,5	1 324,5	1 324,9
Капітальні видатки	8 419,5	34 159,0	42 578,5	14 267,6	45 959,7	60 227,3	1 088,4	2 358,3	3 446,7
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	1 156,6	18 858,1	20 014,7	2 135,6	8 672,9	10 808,5	54,3	303,8	358,1
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	7 385,9	0,0	7 385,9	6 569,6	0,0	6 569,6	0,0	0,0	0,0
Капітальні видатки всього	16 962,0	53 017,1	69 979,1	22 972,8	54 632,7	77 605,5	1 142,7	2 662,1	3 804,8
Капітальний баланс	-8 329,9	-2 326,9	-10 656,8	-19 890,7	-12 049,2	-31 940,0	-1 142,3	-1 337,6	-2 479,9
Баланс після капітальних видатків	8 881,9	1 707,9	10 589,9	-4 428,7	-114,0	-4 542,6	-13 268,8	1 307,1	-11 961,7
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	0,0	-8,9	-8,9	200,0	-10,6	189,4	0,0	-6,9	-6,9
Профіцит/дефіцит	8 881,9	1 716,8	10 598,7	-4 628,7	-103,4	-4 732,0	-13 268,8	1 314,0	-11 954,7
Фінансування	-8 881,9	-1 716,8	-10 598,7	4 628,6	103,4	4 732,1	13 268,8	-1 314,0	11 954,7

Джерело: Департамент бюджету та фінансів Житомирської міської ради

На відміну від попередніх бюджетних періодів, у I півріччі 2009 року операційний баланс бюджету міста має негативне значення (-) 12,2 млн. грн., що зумовлювалось випередженням темпу зростання операційних видатків за загальним фондом (112,5% порівняно з I півріччям 2008 року) над темпом зростання операційних доходів за відповідним фондом (108,9%, порівняно з I півріччям 2008 року).

Утворення негативного сальдо операційного балансу відбулося внаслідок низького виконання річного плану на 2009 рік з урахуванням змін за основними джерелами наповнення загального фонду бюджету міста. Рівень виконання річного плану в аналізованому періоді за надходженнями зі сплати податку з доходів фізичних осіб, адміністративних штрафів і місцевих податків та зборів не перевищував 35,0–46,3%.

Зважаючи на те, що обсяги доходів бюджету міста, які враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, і надалі поступаються відповідним видаткам, бюджет м. Житомира продовжує отримувати дотацію вирівнювання з Державного бюджету. Проте з огляду на динаміку видаткової частини у 2009 році, її обсяг у звітному періоді, порівняно з аналогічним періодом попереднього року, збільшився на 23,6% – до 21,4 млн. грн. При цьому слід зазначити, що якщо у 2008 році співвідношення дотації вирівнювання до фактично виконаного обсягу доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів складало 10,2%, то у I півріччі 2009 року – 14,3%.

Через невідповідність строків фінансування поточних видатків та надходження відповідних доходів загального фонду бюджету м. Житомира, у I півріччі 2009 року, як і протягом 2003-2008 рр., виконання бюджету міста супроводжувалося тимчасовими касовими розривами, які покривалися за рахунок короткотермінових позичок з єдиного казначейського рахунку. Протягом останніх 5 років їх обсяг не мав сталої динаміки, а за результатами січня–червня 2009 року загальна сума короткотермінових позичок, що залучалися з єдиного казначейського рахунку, складає 38,3 млн. грн., що у 8,2 рази більше за показник аналогічного періоду 2008 року. Середньострокові позички протягом I півріччя 2009 року бюджетом міста з єдиного казначейського рахунку не залучались.

З метою залучення додаткових коштів у I півріччі 2009 року Житомирська міська рада продовжувала розпочату у 2007 році практику здійснення активних операцій з тимчасово вільними залишками бюджету міста шляхом їх розміщення на депозит. Станом на 01.07.2009 р. на депозит у банківських установах розміщено 1,5 млн. грн. коштів бюджету міста, і, порівняно з початком року, їх сума зменшилась на 10,0%. При цьому сума процентного доходу в аналізованому періоді становить 51,1 тис. грн., що у 19,0 разів менше, ніж надходження у січні–червні 2008 року.

У зв'язку з суттєвим зменшенням обсягу надходжень до бюджету розвитку у I півріччі 2009 року, обсяг капітальних видатків, здійснених у січні-червні поточного року, є значно меншим, порівняно з попередніми бюджетними періодами. Відповідно, негативний капітальний баланс бюджету міста у I півріччі 2009 року був меншим, ніж у попередні роки

Загалом бюджет міста Житомира за підсумками I півріччя 2009 року було виконано з дефіцитом обсягом 11 954,7 тис. грн. При цьому дефіцит загального фонду бюджету

склав 13 268,8 тис. грн., тоді як спеціальний фонд бюджету було виконано з профіцитом обсягом 1 314,0 тис. грн.

Дефіцит, що утворився за наслідками виконання загального фонду бюджету міста у I півріччі 2009 року, було покрито за рахунок залучення короткострокових позичок з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів та за рахунок зміни залишків на рахунках місцевих бюджетів. Станом на 01.07.2009 р. обсяг заборгованості за залученими позичками складав 10 649,5 тис. грн.

Показник ліквідності бюджету міста за загальним фондом за підсумками виконання бюджету міста у I півріччі 2009 року був низьким – 0,7% (у I півріччі 2008 року – 0,8%). Показник ліквідності за спеціальним фондом за підсумками виконання бюджету у I півріччі 2009 року збільшився до високого рівня – 22,7% (у I півріччі 2008 року – 21,5%).

Виконання доходної частини бюджету міста

У I півріччі 2009 року вперше, починаючи з 2004 року, обсяг доходної частини бюджету м. Житомира без урахування трансфертів зменшився, порівняно з попереднім періодом. У січні-червні 2009 року до бюджету м. Житомира надійшло доходів без урахування трансфертів на 0,6% менше, ніж у відповідному періоді минулого року.

Погіршення соціально-економічного розвитку міста, що відбулося під впливом поглиблення наслідків промислово-фінансової кризи у країні, негативно позначилося на обсягах надходжень до бюджету переважної більшості доходів.

Структурні пропорції формування доходної частини бюджету міста Житомира у січні-червні 2009 року, як і у попередніх періодах, були типовими для більшості місцевих бюджетів України. Найвагомішими джерелами формування доходів бюджету міста були податкові надходження та офіційні трансферти.

До загального фонду бюджету м. Житомира у I півріччі 2009 року надійшло доходів без урахування трансфертів обсягом 149,9 млн. грн. (на 3,7% більше, порівняно з відповідним періодом минулого року). Затверджений на 2009 рік з урахуванням змін план за доходами загального фонду бюджету м. Житомира без урахування трансфертів за підсумками I півріччя було виконано на 48,6%, у тому числі за закріпленими доходами – на 46,8% та за власними доходами – на 60,4%. Слід зазначити, що затверджений на 2009 рік Міністерством фінансів України обсяг закріплених доходів бюджету м. Житомира було виконано на 47,5%.

Податок з доходів фізичних осіб продовжує формувати основну частину закріплених доходів загального фонду бюджету міста. Порівняно з виконанням у I півріччі 2008 року, фактично виконаний обсяг податку в аналізованому періоді є на 4,0% більшим. Розширення бази оподаткування, зростання чисельності зайнятих у бюджетних установах та організаціях та перегляд розміру мінімальної заробітної плати в аналізованому періоді вплинуло на динаміку надходжень податку з доходів фізичних осіб у I півріччі 2009 року.

Для бюджету м. Житомира характерним є помірний рівень диверсифікації надходжень податку з доходів фізичних осіб у частині найбільших платників податку – на 20 найбільших платників у I півріччі 2009 року припадало 34,9% загального обсягу надходжень податку з доходів фізичних осіб.

Збільшення обсягу власних доходів підтримується виключно зростанням обсягу надходжень від плати за землю, які в структурі загального фонду бюджету міста в аналізованому періоді займали 8,6%. Крім того, в I півріччі 2009 року, як і у попередніх бюджетних періодах, до загального фонду бюджету міста надійшли відсоткові платежі за розміщені на депозитних рахунках у банку тимчасово вільні бюджетні кошти.

Затверджений на 2009 рік з урахуванням змін план за доходами спеціального фонду за підсумками I півріччя 2009 рік було виконано на 28,5%, на що вплинув низький рівень виконання уточненого плану за надходженнями до бюджету розвитку, податку з власників транспортних засобів та трансфертів з Державного бюджету.

Динаміка надходжень до бюджету розвитку у I півріччі 2009 року свідчить про значне зменшення попиту на земельні ділянки та об'єкти комунальної власності, у зв'язку з падінням ділової активності у місті. Це, безумовно, впливатиме на обсяги надходжень до бюджету розвитку та може ускладнити виконання програм соціально-економічного розвитку міста Житомира.

Рівень виконання річного плану за офіційними трансфертами у I півріччі 2009 року становив 44,6%, на що вплинув низький рівень перерахування до спеціального фонду бюджету міста субвенцій з Державного бюджету на виплату допомоги ветеранам війни і праці, військової служби, органів внутрішніх справ (39,4%), а також ненадходження з державного бюджету субвенції на погашення заборгованості з різниці в тарифах на житлово-комунальні послуги.

Виконання видаткової частини бюджету міста

Порівняно з I півріччям 2008 року, обсяг видатків (без врахування коштів, що передаються із загального фонду в спеціальний) у I півріччі 2009 року збільшився на 9,5%, здебільшого, за рахунок збільшення видатків за галузями бюджетної сфери, що зумовлено зростанням оплати праці працівників бюджетних установ та витрат на комунальні послуги. За результатами звітного періоду з бюджету міста здійснено видатків обсягом 274 619,0 тис. грн., що складає 48,4% від затвердженого з врахуванням змін плану на 2009 рік.

Рівень виконання річного плану у січні-червні 2009 року за фінансуванням галузей бюджетної сфери та соціального захисту в цілому відповідає динаміці, що склалася у попередніх відповідних бюджетних періодах, проте спостерігається низький рівень виконання уточненого річного плану за окремими видатковими статтями, віднесеними до основних. Це пов'язано з низькими темпами наповнення бюджету міста в цілому, зокрема до бюджету розвитку міської ради. Внаслідок цього місто не має можливості здійснювати капітальні видатки, у т. ч. на оновлення міської інфраструктури, у запланованих обсягах.

Видаткова частина бюджету міста за функціональною класифікацією, як і в попередніх періодах, має соціальне спрямування. Значний обсяг бюджетних коштів спрямовується на фінансування освіти, охорони здоров'я, соціальний захист та соціальну допомогу, культуру та мистецтво, фізичну культуру та спорт (переважно асигнування на оплату праці працівників бюджетних установ, нарахування на заробітну плату та соціально спрямовані трансферти населенню), питома вага яких у структурі витрат бюджету без урахування коштів, що передаються з однієї частини бюджету в іншу, сягає 83,0%.

Недовиконання у повному обсязі планових обсягів видатків за окремими видатковими статтями бюджету, віднесеними до основних, мало наслідком збільшення обсягу кредиторської заборгованості бюджету міста до 17,6 млн. грн. станом на 01.07.2009 р., погашення якої створюватиме додаткове навантаження на бюджет міста.

Виконання видаткової частини бюджету міста Житомира у I півріччі 2009 року характеризується зростанням питомої ваги поточних видатків (до 98,6%) загалом та закріплених статей зокрема (до 90,4%), що звужує можливості міста щодо розпорядження бюджетними коштами у разі виникнення непередбачуваних ситуацій.

Боргові зобов'язання міста

Станом на 01.07.2009 р. прямий борг Житомирської міської ради становить 10 649,5 тис. грн. і утворився внаслідок залучення протягом I півріччя 2009 року короткотермінових позичок з єдиного казначейського рахунку.

Обсяг консолідованого боргу м. Житомира станом на 01.07.2009 р. складає 43 980,6 тис. грн., у тому числі:

- 10 649,5 тис. грн. – прямий борг бюджету м. Житомира;
- 7 477,4 тис. грн. – прострочена кредиторська заборгованість бюджетних установ, що утримуються за рахунок загального та спеціального фондів бюджету міста;
- 25 665,3 тис. грн. – непогашений залишок за кредитами, залученими комунальними підприємствами міста;
- 188,4 тис. грн. – прострочена кредиторська заборгованість комунальних підприємств міста.

Житомирська міська рада планує вийти на ринок внутрішніх запозичень, здійснивши вперше емісію облігацій внутрішньої місцевої позики обсягом 40,0 млн. грн., терміном обігу 3 роки та ставкою доходності до 15% річних. Кошти залучаються до бюджету розвитку на фінансування капітальних видатків. Водночас внаслідок фінансово-економічної кризи в країні, яка позначилась на скороченні ринку фінансів загалом та муніципальних займів зокрема, місто призупинило роботи з проведення запозичення до міського бюджету до моменту настання сприятливої кон'юнктури ринку.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг міста Житомира підтверджено на рівні **uaBBB** прогноз «стабільний».

Генеральний директор

С. А. Дубко

Начальник відділу муніципальних рейтингів

О. К. Самойлова

**Старший фінансовий аналітик відділу
муніципальних рейтингів**

О.І. Луценко

Додатки

Бюджет міста Житомира у форматі бюджетного балансу у 2005-2008 рр. та I півріччі 2009 року, тис. грн.

Показник	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	I півріччя 2009 року
Податкові надходження	116 361,8	156 973,8	229 348,7	307 630,4	145 108,2
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	9 412,5	12 755,6	23 719,8	35 353,9	18 275,7
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів та трансфертів до спеціального фонду	129 045,8	163 689,3	153 696,3	219 855,9	97 904,3
Операційні надходження всього	254 820,0	333 418,7	406 764,9	562 840,1	261 288,2
Поточні видатки	143 165,7	185 210,5	238 681,2	327 913,1	179 013,6
Субсидії та поточні трансферти	104 494,4	137 262,1	149 295,9	209 395,7	91 807,5
Операційні видатки всього	247 660,1	322 472,5	387 977,1	537 308,8	270 821,1
Операційний баланс	7 159,9	10 946,1	18 787,8	25 531,3	-9 532,9
Фінансовий дохід	0,0	0,0	2 458,8	1 866,0	51,1
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Фінансовий баланс	0,0	0,0	2 458,8	1 866,0	51,1
Поточний баланс	7 159,9	10 946,1	21 246,6	27 397,3	-9 481,8
Капітальні надходження	13 768,6	20 383,8	43 304,3	36 013,9	1 324,9
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	10 256,2	10 695,5	16 018,1	9 651,7	0,0
Капітальні надходження всього	24 024,8	31 079,3	59 322,4	45 665,5	1 324,9
Капітальні видатки	21 145,4	34 340,0	42 578,5	60 227,3	3 446,7
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	3 753,6	3 026,2	20 014,7	10 808,5	358,1
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	5 001,1	5 347,7	7 385,9	6 569,6	0,0
Капітальні видатки всього	29 900,1	42 714,0	69 979,1	77 605,5	3 804,8
Капітальний баланс	-5 875,3	-11 634,7	-10 656,8	-31 940,0	-2 479,9
Баланс після капітальних видатків	1 284,6	-688,6	10 589,9	-4 542,6	-11 961,7
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	289,4	-4,0	-8,9	189,4	-6,9
Профіцит/дефіцит	995,2	-684,5	10 598,7	-4 732,0	-11 954,7
Фінансування	-995,2	684,5	-10 598,7	4 732,0	11 954,7

Джерело: Департамент бюджету та фінансів Житомирської міської ради

Джерела фінансування бюджету м. Житомира за 2005–2004 рр. та I півріччі 2009 року, тис. грн.

Показник	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	I півріччя 2009 року
Профіцит/дефіцит	995,2	-684,5	10 598,7	-4 732,1	-11 954,7
Фінансування	-995,2	684,5	-10 598,7	4 732,1	11 954,7
Зміни залишків	-995,2	684,5	-347,5	-3 815,7	1 134,6
залишок на початок року	1 305,8	2 301,0	1 616,4	1 963,9	5 779,6
залишок на кінець року	2 301,0	1 616,4	1 963,9	5 779,6	4 645,0
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	0,0	0,0	-10 251,2	8 547,8	170,6
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	0,0	0,0	72 372,3	120 200,8	538,6
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	0,0	0,0	82 623,5	111 653,0	368,0
Фінансування за рахунок короткотермінових позичок за рахунок єдиного казначейського рахунку	0,0	0,0	0,0	0,0	10 649,5
Запозичення	88 000,0	125 935,2	97 000,0	13 680,0	38 274,1
Погашення	88 000,0	125 935,2	97 000,0	13 680,0	27 624,5
Інші розрахунки	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0

Джерело: Департамент бюджету та фінансів Житомирської міської ради